

Energidepartementet
v/ NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

POSTADRESSE
Skagerak Kraft AS
Postboks 80
3901 Porsgrunn

BESØKSADRESSE
Floodeløkka 1
3915 Porsgrunn

SENTRALBORD
35 93 50 00

INTERNETT
www.skagerakkraft.no

E-POST
firmapost.kraft@skagerakenergi.no

ORG. NR.
979 563 531 MVA

DERES REF. /DATO.:	VÅR REF.:	VÅR DATO:	DOKUMENTNR.:
201605139- 20.06.2025	bjgu02	02.07.2025	16/00440-17

EIDETKRAFTVERKENE I SKIEN KOMMUNE, TELEMARF FYLKE KLAGE PÅ NVES KONSESJONSVEDTAK AV 19.06.2025

Oppsummering

Skagerak Kraft AS påklager herved NVEs konsesjonsvedtak datert 19.06.2025 for Eidetverkene. Vi ber om at vassdragskonsesjonens punkt 6 om naturforvaltning, romertall V, om at «Fiskepassasjen i Møllefossen skal driftes og vedlikeholdes av konsesjonær», tas ut av vassdragskonsesjonen.

Bakgrunn

NVE vedtok den 06.09.2017 å innkalle Eidetkraftverkene til konsesjonsbehandling, jf. vrl. § 66. Forholdene for anadrom og katadrom fisk i Skiensvassdraget var hovedårsaken. NVE kalte også inn Skotfoss kraftverk til konsesjonsbehandling med samme begrunnelse.

Skagerak Kraft AS (Skagerak) søkte den 19.03.2018 om tillatelse til videre drift av Eidetkraftverkene etter vrl. § 8.

NVE ga 19.06.2025 konsesjon til: «Skagerak Kraft for videre drift av kraftverkene Eidet, Eidet I og Eidet II, Skien kommune, etter innkalling til konsesjonsbehandling, jf. vannressursloven § 66».

NVE oppsummerer i oversendelsesbrevet til Skagerak vedtaket på følgende måte:

«Etter en helhetsvurdering av søknaden, de foreliggende uttalelsene og NVEs egen erfaring, mener NVE at fordelene for allmenne og private interesser er større enn ulempene ved tiltaket. Kriteriene i vannressursloven § 25 er dermed oppfylt. NVE gir tillatelse etter vannressursloven § 8 til videre drift av kraftverkene Eidet, Eidet I og Eidet II.

Fordelene med videre drift av kraftverkene vil være en årlig produksjon av fornybar energi på rundt 17 GWh. Ulempene er primært knyttet til fiskebestandene i Skiensvassdraget, og utfordringer med oppvandring og nedvandring forbi kraftverket. NVE mener at driften av kraftverkene gitt avbøtende tiltak vil ivareta fisk og fiskeinteressene i vassdraget på en akseptabel måte. Det vil være behov for å

teste ut ulike fysiske løsninger for å sikre opp- og nedvandring av fisk i Skienselva. Skiensvassdraget er prioritert i den godkjente vannforvaltningsplanen for Vestfold og Telemark. En viktig forutsetning for å nå fastsatte miljømål er å sikre en toveis fiskepassasje i Skienselva, forbi Eidet. Det skal være en minstevannføring på 1 m³/s i Møllefossen i perioden 15. april til 30. november. Innføring av moderne standard konsesjonsvilkår gir hjemmel til å pålegge ulike avbøtende tiltak og naturfaglige undersøkelser/etterundersøkelser etter en kost-nyttevurdering.»

Konsesjonsvilkårene har etter hva Skagerak kan se langt på veg standardiserte konsesjonsvilkår, med to vilkår som er spesifikke for Eidet:

- Konsesjonsvilkårenes pkt. 1 om vannslipping.
- Konsesjonsvilkårenes pkt. 6 om naturforvaltning, romertall V. Hvor NVE vedtar at «Fiskepassasjen i Møllefossen skal driftes og vedlikeholdes av konsesjonær».

Historisk utvikling, Skien brukseierforening, fisketrapp ved Mølla og rettighetsforhold

Vi siterer fra NVEs bakgrunnsnotat, kap. 4.6.1 Reguleringer:

«Hjellevann er inntaksmagasin for kraftverkene i Skiensfallene og manøvreres etter betingelser vedtatt av Industri- og Håndverksdepartementet den 05.11.1971. Midlere vannføring inn til Hjellevannet er 303 m³/s (observerte data 1997-2016). Ved en total vannføring i vassdraget på inntil 427 m³/s, manøvreres damlukene slik at vannstanden i Hjellevannet ikke overstiger 5,02 moh. Ved vannføringer over 427 m³/s, manøvreres lukene slik at vannstanden får en gradvis stigning som angitt i manøvreringsreglementet, inntil lukene er helt åpne. De to flomlukene i Klosterfoss har en regulerbar avledningskapasitet på inntil 2 x 300 m³/s. Damfoss har to flomluker med en regulerbar avledningskapasitet på inntil 2 x 100 m³/s. Det er ingen luker for flomavledning ved Eidet.

Skiens Brugseierforening har det formelle ansvar for reguleringen av Hjellevannet, og vannressursene deles i dag basert på fordelingen angitt i Brugseierforeningens opprinnelige vedtekter fra 1881, samt ytterligere tydeliggjøring av vannfordelingen i en avtale av 07.02.1972. I hovedtrekk utnyttetes 74,27 % av vannet i Klosterfoss og 25,73 % i Eidet.»

Det er Telemark fylkeskommune som eier reguleringsanleggene ved Damfoss og slusene for Telemarkskanalen.

Vi sitere videre fra NVEs bakgrunnsnotat, kap. 4.6.6. siste avsnitt:

«Det er Skien kommune som eier Møllefossen fisketrapp. Den nye fisketrappa ble kostnadsberegnet til ca. 7,5 mill. kroner. I avtale datert 03.07.2017 mellom kommunen og eierne av Eidetkraftverkene om medfinansiering av fisketrappa, fastslås det at kraftverkseierne skal bidra med et samlet engangsbeløp på 3,1 mill. kroner og vann til fisketrappa. Avtalen fastslår videre at kommunen skal ha det fulle ansvar for fisketrappa og at kraftverkseierne ikke skal ha omkostninger knyttet til drift, vedlikehold eller ytterligere ombygginger. I avtalen om vannfordelingen i Skiensfallene av 07.02.1972, samt i ovennevnte avtale om medfinansiering, er inntil 1,0 m³/s avsatt til driften av fisketrappa i Møllefossen i relevant periode for fiskevandring. Den nye fisketrappa øker vannbruken med inntil 0,5 m³/s i forhold til den gamle trappa.»

Om vilkåret for at fiskepassasjen skal driftes og vedlikeholdes av konsesjonær

Skagerak er uenig i at NVE har utformet et krav om at «Fiskepassasjen i Møllefossen skal driftes og vedlikeholdes av konsesjonær». Et slikt konsesjonsvilkår griper inn i og kan skape usikkerhet ved etablerte rettighets- og ansvarsforhold knyttet til eierskap og oppfølging av fisketrappa.

Vassdragskonsesjonens generelle naturforvaltningsvilkårenes, jfr. pkt. 6, romertall I, fastslår hvilke generelle plikter kraftverkseier har. Bestemmelsene i romertall V er etter vår vurdering således både overflødige og misvisende ift, de faktiske ansvarsforholdene. NVEs vedtatte konsesjonsvilkår for naturforvaltning fremgår av figur 1.

6. Naturforvaltning
I
Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet
a. å sørge for at forholdene i Skienselva er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.
II
Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.
III
Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og ev. regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.
IV
Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.
V
Fiskepassasjen i Møllefossen skal driftes og vedlikeholdes av konsesjonær.

Figur 1: Vilkår om Naturforvaltning i vassdragskonsesjonen for Eidet vedtatt av NVE 19.06.2025.

Årsaken til at fisken har problemer med å komme seg fra Bryggevaan og opp til Hjellevann er, som NVE selv beskriver, knyttet til flere hundre år med industri- og byutvikling. Det som engang var de naturlige fossefallene mellom Hjellevann og Bryggevaan benyttes i dag som en integrert del av Skien by, med bl.a. areal for veger, industri, Telemarkskanalen, flomhåndtering og industri- og energiproduksjon. Skagerak Kraft AS mener derfor at samtlige aktører som er årsaken til at gamle oppvandringsveier for fisk er borte er ansvarlige for å bidra til alternative løsninger for fiskeoppvandring.

Fisketrappen ved Mølla/Eidet ligger på Skien kommunes eiendom. Byggingen av fisketrappen ble gjort som et byutviklingstiltak. Grovt sett kan en si at Skien kommune sto for finansiering

av byutviklingstiltakene og Eidetverkene og Fylkesmannen i Telemark sto for finansieringen av selve fisketrappen. Etter Skageraks vurdering har byggingen av den nye trappen vært vellykket både som byutviklingsprosjekt og fisketrapp. I etterkant av at trappen ble besluttet bygd har det vært behov for ytterligere finansiering av tiltak, bl.a. til overvåking og «fangstanlegg for uønskede arter». Skagerak har vært med på å finansiere disse.

Avtalen mellom Skien kommune og den tids eiere av Eidetverkene, inngått 03.07.2017, fastslår at kommunen har det fulle ansvar for fisketrappa og at kraftverkseierne ikke skal ha omkostninger knyttet til drift, vedlikehold eller ytterligere ombygginger. Denne forståelsen av avtalen har ikke blitt praktisert etter at Skagerak ble eier av alle Eidetverkene. Skagerak erkjenner at vi har en del av ansvaret for drift og vedlikehold av fiskepassasjen. Skagerak er enig i at Eidetverkene må ta en forholdsmessig andel av kostnadene ved vedlikehold og drift av fisketrappa (passasjen) i Eidet. Kostnader ved drift og vedlikehold av de parkmessige deler av anlegget må tas av grunneier/kommunen.

Drift av trappen har som NVE påpeker blitt foretatt av Grenland sportsfiskere. Skagerak ønsker å videreføre det gode samarbeidet med Grenland sportsfiskere knyttet til daglig drift av trappene og gjennomføring av fiskeundersøkelser o.l. så lenge foreningen ønsker dette.

Konklusjon

Skagerak Kraft AS påklager herved NVEs konsesjonsvedtak datert 19.06.2025 for Eidetverkene. Vi ber om at vassdragskonsesjonens punkt 6 om naturforvaltning, romertall V, om at «Fiskepassasjen i Møllefossen skal driftes og vedlikeholdes av konsesjonær», tas ut av vassdragskonsesjonen.

Skagerak vil påpeke at virkeområdet for romertall V er overlappende med de generelle kravene som fremgår av romertall I, og at Skagerak er innstilt på å oppfylle alle de krav som kan utledes av de generelle bestemmelsene. Skagerak anser derfor bestemmelsen som overflødig og problematisk i forhold til de faktiske eier- og ansvarsforholdene.

Som eier av Eidetverkene bærer Skagerak ansvaret for å sikre forsvarlige nedvandringssløsninger for fisk forbi kraftverket. Skagerak må ta en forholdsmessig andel av kostnadene ved vedlikehold og drift av fisketrappa som oppvandringssløsning ved Eidet. Kostnader ved drift og vedlikehold av de parkmessige deler av anlegget må tas av grunneier/kommunen.

Med vennlig hilsen
Skagerak Kraft AS

Geir Kulås
Konserndirektør Produksjon og Energiforvaltning

Bjarte Guddal
Fagleder vassdragskonsesjoner

Dokumentet er elektronisk signert

Kopi til:

ENERGIDEPARTEMENTET

Kopi til: